

INVENTARISATIE-ONDERZOEK: KINDEREN EN JONGEREN MET ERNSTIG/DIEP VERSTANDELIJKE BEPERKINGEN EN ERNSTIGE SENSORISCHE EN/OF MOTORISCHE BEPERKINGEN

Eerste resultaten
september 2007

Prof. Dr. Bea Maes
Anneleen Penne
Nele Vandevorst
Centrum voor Orthopedagogiek KULeuven & Multiplus

september 2007

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding	3
2. Situering onderzoek	3
3. Onderzoeksopzet	4
3.1. Onderzoeksvragen	4
3.2. Kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en bijkomende ernstige sensorische en/of motorische problemen	4
3.3. Scholen en voorzieningen waar kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en bijkomende ernstige sensorische en/of motorische problemen mogelijk begeleid worden	5
3.4. Vragenlijstonderzoek	6
3.4.1. Beschrijving setting	6
3.4.2. Samenwerking onderwijs - welzijn	6
3.4.3. Aantal begeleide kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en bijkomende ernstige sensorische en/of motorische problemen	7
3.4.4. Contactgegevens	7
3.5. Dataverzameling	7
3.6. Dataverwerking en -interpretatie	8
4. Respons	8
5. Resultaten	9
5.1. Aanwezigheid doelgroep	9
5.2. Samenwerking welzijns- en onderwijssector	10
5.2.1. Semi-internaten VAPH	10
5.2.2. Internaten VAPH	10
5.2.3. MPI's gemeenschapsonderwijs	11
5.2.4. Scholen	11
5.2.5. Besluit	12
5.3. Aantal kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en bijkomende ernstige sensorische en/of motorische beperkingen	12
5.3.1. Globaal	12
5.3.2. Semi-internaten VAPH	13
5.3.3. Internaten VAPH	13
5.3.4. MPI's gemeenschapsonderwijs - semi-internaten	13
5.3.5. MPI's gemeenschapsonderwijs - internaten	13
5.3.6. Scholen	14
6. Omschrijving doelgroep: bedenkingen	14
7. Besluit	15

1. INLEIDING

In dit rapport vindt u de tussentijdse resultaten van een inventarisatie-onderzoek betreffende kinderen en jongeren met ernstig tot diep verstandelijke beperkingen en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen. Dit onderzoek is lopende aan het Centrum voor Orthopedagogiek van de Katholieke Universiteit Leuven en kwam tot stand in samenwerking met de Delta-werkgroep van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en het expertisecentrum Multiplus.

Het gaat hier om een tussentijds rapport, gezien de rapportage zich beperkt tot het eerste deel van het onderzoek dat eind juli 2007 werd afgerond en zich toespitste op de registratie van het aantal kinderen en jongeren uit deze doelgroep in Vlaanderen en de settings van waaruit zij begeleid worden. In oktober 2007 zal het tweede onderzoeksluik worden afgewerkt, waarin de aard van het aanbod voor de kinderen/jongeren met ernstige meervoudige beperkingen in kaart wordt gebracht alsook de knelpunten die bij de realisatie van dat aanbod ervaren worden.

2. SITUERING ONDERZOEK

De idee voor dit inventarisatie-onderzoek kwam er vanuit de Delta-werkgroep van de Vlor. Deze werkgroep werd in 2005 in het leven geroepen om zich te buigen over het recht op onderwijs van kinderen en jongeren met ernstig/diep verstandelijke beperkingen en ernstige sensorische of motorische beperkingen en daaromtrent het beleid te adviseren. In de Delta-werkgroep was zowel de onderwijs- als welzijnssector vertegenwoordigd, omdat men ervan uit gaat dat beide sectoren zullen moeten samenwerken om voor deze kinderen/jongeren een goed aanbod te kunnen realiseren.

Totnogtoe zijn er nauwelijks tot geen cijfers beschikbaar over deze groep van kinderen en jongeren met ernstige beperkingen. De Delta-werkgroep stelde zich dan ook, zoals velen betrokken bij deze doelgroep, vragen over de omvang van deze groep kinderen en jongeren, de settings van waaruit zij begeleid worden, de aard van het ondersteuningsaanbod en de daarbij ervaren knelpunten.

Om deze vragen te beantwoorden, werd een inventarisatie-onderzoek opgezet, waarvan in dit rapport de eerste resultaten worden weergegeven.

3. ONDERZOEKSOPZET

3.1. Onderzoeksvragen

We zetten hieronder de onderzoeksvragen op een rij:

- a. *Hoeveel kinderen/jongeren met ernstig/diep verstandelijke beperkingen en ernstige sensorische of motorische beperkingen zijn er in Vlaanderen?*
- b. *Vanuit welke settings binnen de onderwijs- en welzijnssector worden deze kinderen en jongeren begeleid?*
- c. *Welke samenwerking bestaat er reeds tussen de onderwijs- en welzijnssector in het begeleiden van deze kinderen en jongeren?*
- d. *Welke kenmerken hebben deze kinderen en jongeren op gebied van hun functioneren?*
- e. *Welk aanbod wordt vanuit de diverse settings gerealiseerd voor deze doelgroep?*
- f. *Welke knelpunten ervaren deze settings bij het realiseren van dit aanbod?*
- g. *Welke veranderingen zijn wenselijk om het onderwijs- en zorgaanbod voor deze kinderen/jongeren te optimaliseren?*

De eerste drie onderzoeksvragen werden beantwoord in een eerste deel van het onderzoek, de onderzoeksvragen d tot en met g zullen aan bod komen in een tweede onderzoeksluik.

De verdere informatie in dit rapport heeft enkel betrekking op de onderzoeksvragen van het eerste onderzoeksluik. Voor de volledige resultaten verwijzen we naar latere rapportage.

3.2. Kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen

De afbakening van de groep van kinderen/jongeren met ernstige beperkingen varieert soms. Daarom is het belangrijk stil te staan bij de doelgroepomschrijving die wij in het eerste deel van dit onderzoek - op vraag van de Delta-werkgroep - hanteerden wanneer we het hadden over 'kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen':

Het gaat om kinderen die op meerdere domeinen van hun functioneren zeer ernstige beperkingen ondervinden. Minimaal is er sprake van een combinatie van de volgende drie (groepen van) beperkingen:

- *ernstige cognitieve beperkingen;*
- *ernstige tekorten in sociaal aanpassingsgedrag;*

- ernstige tekorten op vlak van het sensorisch en/of motorisch functioneren.

Ernstige cognitieve beperkingen worden vastgesteld op basis van gestandaardiseerde intelligentietests of ontwikkelingsschalen. De behaalde score wijkt minstens 4 standaarddeviaties af van het populatiegemiddelde. Concreet behalen de betreffende kinderen en jongeren een IQ dat beduidend lager ligt dan 35 en/of een ontwikkelingsleeftijd die maximaal $\frac{1}{4}$ van hun kalenderleeftijd bedraagt. Voor een aantal kinderen in deze doelgroep is het bestaande instrumentarium echter ontoereikend om hun cognitieve mogelijkheden goed in te schatten. Dan moet kwalitatief onderzoek leiden tot een inschatting van hun cognitieve mogelijkheden.

Ernstige tekorten in sociaal aanpassingsgedrag worden vastgesteld op basis van gestandaardiseerde observatieschalen of vragenlijsten. Belangrijke domeinen van sociaal aanpassingsgedrag zijn redzaamheid, communicatie, socialisatie en motoriek. Het gaat om hoe het kind functioneert in dagelijkse leefsituaties. De behaalde score wijkt minstens 4 standaarddeviaties af van het populatiegemiddelde. Concreet zijn deze kinderen voor alle activiteiten van het dagelijkse leven (eten, aan- en uitkleden, toiletgebruik) afhankelijk van de zorg van anderen. Ze maken zelden gebruik van gesproken taal, maar maken hun wensen en gevoelens duidelijk door middel van gelaatsuitdrukkingen, bewegingen, geluiden, lichaamshouding, spierspanning, ... Goede kennis van het kind én de context zijn noodzakelijk om deze communicatieve uitingen adequaat te interpreteren.

Ten slotte zijn er ernstige beperkingen op vlak van het sensorisch en/of motorisch functioneren. Omwille van motorische stoornissen kunnen vele van deze kinderen niet zonder ondersteuning zitten, staan of zich verplaatsen. Velen kunnen hun handen en/of armen niet of slechts in een beperkte mate gebruiken, bijvoorbeeld om te wijzen of voorwerpen vast te grijpen. Bij deze kinderen doen zich ook vaak meer of minder ernstige gezichts- en/of gehoorstoornissen voor.

Verder richtten we ons in dit onderzoek op kinderen/jongeren op schoolleeftijd, met name tussen 2.5 en 21 jaar.

3.3. Scholen en voorzieningen waar kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen mogelijk begeleid worden

In dit eerste onderzoeksluik wilden we onder meer weten vanuit welke scholen en voorzieningen kinderen en jongeren uit de betreffende doelgroep begeleid worden.

Om dat te weten te komen, bevroegen we:

- de 62 semi-internaten erkend door het VAPH
- de 60 internaten erkend door het VAPH
- de 60 revalidatiecentra erkend door het VAPH
- de 17 MPI's van het gemeenschapsonderwijs (MPI GO)

- 101 BLO-scholen, voor ons geselecteerd door de Vlor, waarbij het met name ging om de types 2, 4, 5, 6 en 7
- en 79 BuSO-scholen met deze zelfde types

Dit waren scholen/voorzieningen waarvan we konden aannemen dat zij mogelijk de doelgroep begeleiden.

We contacteerden ook de 22 thuisbegeleidingsdiensten erkend door het VAPH. We lieten die in het verdere onderzoek echter achterwege omdat we ons met onze bevraging op kinderen en jongeren op schoolleeftijd richtten en de thuisbegeleidingsdiensten ook veel kinderen op voorschoolse leeftijd begeleiden. Bovendien zouden kinderen/jongeren op schoolleeftijd vaak ook dubbel geregistreerd worden binnen de andere settings.

3.4. Vragenlijstonderzoek

De bevraging van de scholen en voorzieningen gebeurde via een vragenlijst, die op het internet kon ingevuld worden.

Er werd een aparte vragenlijst opgesteld voor scholen enerzijds en welzijnsvoorzieningen anderzijds, zij het met gelijklopende inhoud. We bespreken deze achtereenvolgens in de volgende paragrafen.

3.4.1. Beschrijving setting

Er werd gevraagd naar de naam van de school/voorziening alsook de gemeente waar deze gelegen is.

Verder werd ingegaan op het algemene aanbod van de school/voorziening wat onderwijsvormen, respectievelijk erkenningen betreft.

Voor de scholen ging het dan om de types en onderwijsvormen binnen respectievelijk kleuter-, lager- en/of secundair onderwijs.

Bij de welzijnsvoorzieningen ging het om de erkenning(en) zoals toegekend door het VAPH.

Daarnaast werd de omvang van de totale leerlingen- en cliëntenpopulatie binnen de school of voorziening bevraged.

3.4.2. Samenwerking onderwijs - welzijn

We gingen na in welke mate er nu reeds vanuit onderwijs en welzijn wordt samengewerkt om een aanbod te doen naar kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen.

Daarom bevroegen we in eerste instantie of de school verbonden was aan een (semi-)internaat, of omgekeerd, of aan de welzijnsvoorziening een school verbonden was.

Zo ja, werd bevestigd in welke mate er sprake is van een geïntegreerde werking met een gemeenschappelijk georganiseerd aanbod op dezelfde plaats, alsook - in het geval van de scholen - het percentage van de populatie dat gebruik maakt van dat (semi-)internaat.

Zo neen, werd bevestigd of er niettemin werd samengewerkt met een (semi-)internaat/school of scholen uit de regio.

3.4.3. Aantal begeleide kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen

Daarnaast bevroegen we specifiek hoeveel kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen in de school/voorziening begeleid worden.

De scholen dienden deze aantallen te vermelden per onderwijstype (type 2, 4, 5, 6, 7) en onderwijsniveau (kleuter, lager, secundair).

De welzijnsvoorzieningen dienden de aantallen te categoriseren naar schoolgaanden/niet-schoolgaanden en naar erkenningsvorm.

3.4.4. Contactgegevens

Tot slot vroegen we nog contactgegevens voor de samenwerking in het kader van het tweede onderzoeksluik.

3.5. Dataverzameling

Alle geselecteerde scholen en voorzieningen (cf. 3.3) kregen begin 2007 een e-mail van de Vlor, respectievelijk het VAPH, met de vraag om medewerking aan het onderzoek. Indien de school/voorziening geen leerlingen met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen begeleidt, kon ze dat via brief, mail of fax laten weten. Indien de school/voorziening wel deze kinderen en jongeren begeleidt, werd gevraagd de internetvragenlijst in te vullen.

3.6. Dataverwerking en -interpretatie

De scholen en voorzieningen konden de vragenlijst invullen tot en met juli 2007. Wij verwerkten de gegevens vanaf augustus 2007. In dit rapport kan u lezen in hoeveel settings kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen begeleid worden, om hoeveel kinderen en jongeren het dan precies gaat en of/hoe er samengewerkt wordt tussen welzijnssettings en onderwijs om naar deze kinderen en jongeren toe een aanbod te realiseren.

4. RESPONS

Een groot aantal settings reageerde op onze bevraging.

Daarnaast konden we zelf in onze bestanden nog scholen en voorzieningen herkennen van wie we eigenlijk vrij zeker waren dat ze vrijwel geen kinderen of jongeren uit de doelgroep begeleiden:

- semi-internaten en internaten met uitsluitend een erkenning voor ernstige spraak-/taal-/gehoorstoornissen, voor licht of matig verstandelijke handicap, of voor gedrags- en emotionele stoornissen
- de centra voor ambulante revalidatie bij spraak- en gehoorstoornissen en/of ontwikkelingsproblemen en de centra voor ambulante revalidatie en professionele integratie van psychisch gehandicapte adolescenten en volwassenen. We behielden dus enkel de centra voor ambulante revalidatie van kinderen met mentale en/of ontwikkelingsproblemen
- scholen met een erkenning als type 1, type 3 en/of 8 (BLO) en enkel OV3 en/of OV4 (BuSO) die toch in ons adressenbestand waren geslopen

In juni 2007 contacteerden we dan ook nog eens telefonisch alle scholen en voorzieningen waarvan we nog niet wisten of ze de doelgroep begeleiden.

Op die manier kwamen we uiteindelijk tot de responspercentages zoals weergegeven in tabel 1. Deze percentages geven dus aan van hoeveel settings we proportioneel gezien informatie hebben over het al dan niet aanwezig zijn van de doelgroep.

Tabel 1. Settings waarvan we weten of de doelgroep er al dan niet begeleid wordt

	Aantal	%	
Semi-internaten VAPH	59/62	95.16	
Internaten VAPH	57/60	95.00	
MPI GO	3/17	17.65	
Revalidatiecentra VAPH	59/60	98.33	
Scholen ¹			
	BLO	191/198	96.46
	BuSO	106/114	92.98

We kunnen uit tabel 1 besluiten dat we over zo goed als alle settings de nodige informatie hebben, met uitzondering van de MPI's van het gemeenschapsonderwijs.

5. RESULTATEN

5.1. Aanwezigheid doelgroep

Op basis van onze telefonische en schriftelijke bevraging hebben we een vrij volledig beeld over het al dan niet aanwezig zijn van onze doelgroep in de diverse settings. In tabel 2 is weergegeven in hoeveel van de verschillende scholen/voorzieningen van wie we informatie hebben, (onder meer) kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen begeleid worden.

Tabel 2. Settings waar de doelgroep begeleid wordt

	Aantal	%	
Semi-internaten VAPH	35/59	59.32	
Internaten VAPH	21/57	36.84	
MPI GO	3/3	100.00	
Revalidatiecentra VAPH	4/59	6.78	
Scholen			
	BLO	46/191	24.08
	BuSO	37/106	34.91

Wat de aanwezigheid van de doelgroep betreft, stellen we voor de internaten en semi-internaten van het VAPH vast dat een behoorlijk deel van deze settings naar eigen zeggen cliënten uit deze doelgroep begeleidt. Voor de revalidatiecentra is dat zoals verwacht een veel kleinere groep, voor de BLO- en BuSO-scholen spreken we toch ook nog van een 25% tot 35% van de scholen waar zich kinderen of jongeren uit de doelgroep bevinden. Omdat we nog zeer onvolledige gegevens verkregen over de MPI's van het gemeenschapsonderwijs staan we daar verder niet bij stil.

We kunnen alleszins al stellen dat kinderen en jongeren met ernstig tot diep verstandelijke beperkingen en ernstige sensorische of motorische beperkingen zich in

¹ Met scholen verwijzen we hier naar de administratieve eenheden. Eén school kan weliswaar meerdere vestigingsplaatsen hebben. We zetten onze cijfers overigens af t.a.v. het totale aantal scholen (198 BLO, 114 BuSO), naar analogie met de berekeningen voor de andere settings.

diverse settings bevinden, zowel in de context van welzijn als van onderwijs. Een goed beleid naar deze doelgroep toe, zal dus de beide sectoren moeten omvatten.

5.2. Samenwerking welzijns- en onderwijssector

Zoals vermeld, bevroegen we in welke mate er nu reeds vanuit onderwijs en welzijn wordt samengewerkt om een aanbod te doen naar kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen.

5.2.1. Semi-internaten VAPH

Er zijn 35 semi-internaten waarvan we weten dat er kinderen/jongeren uit de doelgroep begeleid worden. Daarvan weten we:

- Er zijn er 20 waar een school aan verbonden is, 15 waar geen school aan verbonden is.

- Van de 20 semi-internaten waar er een school aan verbonden is, hebben er 6 voor 100% een geïntegreerde werking met een gemeenschappelijk georganiseerd aanbod op dezelfde plaats. Voor 10 is er een gedeeltelijk geïntegreerde werking, voor 3 totaal geen en van 1 semi-internaat ontbreken de gegevens daaromtrent.

- Van de 15 waar er geen school aan verbonden is, zijn er 2 die wel nauw samenwerken met een andere school of andere scholen in de regio, 8 doen/kunnen dat niet, voor 5 zijn er geen gegevens daaromtrent ter beschikking.

5.2.2. Internaten VAPH

In 21 internaten worden zeker kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen opgevangen. Over die internaten weten we het volgende:

- Er zijn er 14 waar er een school aan verbonden is, 7 waar geen school aan verbonden is.

- Van de 14 internaten waar er een school aan verbonden is, hebben er 4 voor 100% een geïntegreerde werking met een gemeenschappelijk georganiseerd aanbod op dezelfde plaats. Voor 7 is er een gedeeltelijk geïntegreerde werking, voor 3 totaal geen.

- Van de 7 internaten waar er geen school aan verbonden is, zijn er 2 die wel nauw samenwerken met een andere school of andere scholen in de regio, 3 doen/kunnen dat niet, voor 2 zijn er geen gegevens daaromtrent ter beschikking.

5.2.3. MPI's gemeenschapsonderwijs

Van de 3 MPI's gemeenschapsonderwijs waarvan we weten dat ze de doelgroep begeleiden, is er één dat een volledig geïntegreerde werking realiseert samen met de school. De andere twee doen geen geïntegreerd aanbod naar de kinderen en jongeren uit de doelgroep toe. Deze laatste werken wel allebei nauw samen met één of meerdere scholen uit de regio.

5.2.4. Scholen

Van de 83 scholen die leerlingen met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen opvangen, zijn er 35 verbonden aan een semi-internaat, 23 niet en van 25 kregen we geen gegevens hierover².

Van de 35 die verbonden zijn aan een semi-internaat, hebben er 14 een volledig geïntegreerde werking met een gemeenschappelijk georganiseerd aanbod op dezelfde plaats, 15 hebben een gedeeltelijk geïntegreerde werking en 6 hebben er geen.

Van de 23 scholen die niet verbonden zijn aan een semi-internaat, werken er 4 wel samen met een ander semi-internaat in de regio, 16 niet en van 3 weten we het niet.

Van de 83 scholen die leerlingen uit de doelgroep opvangen, zijn er 41 verbonden aan een internaat, 17 niet en van 25 scholen kregen we hierover geen gegevens.

Van de 41 die verbonden zijn aan een internaat, kennen er 10 een volledig geïntegreerde werking, 23 een gedeeltelijk geïntegreerde werking en 8 geen geïntegreerde werking.

Van de 17 scholen die niet verbonden zijn aan een internaat, zijn er 6 die wel samenwerken met een ander internaat in de regio.

² De gegevens omtrent het percentage leerlingen van de schoolpopulatie dat gebruik maakt van het aan de school verbonden (semi-)internaat vermelden we niet, wegens onduidelijkheid.

5.2.5. Besluit

We stellen vast dat, waar (semi-)internaten en scholen aan elkaar verbonden zijn, er regelmatig ook al werk wordt gemaakt van een gedeeltelijk, dan wel volledig geïntegreerd aanbod naar de doelgroep toe. Vanuit de praktijk worden dus zeker aanzetten gegeven tot een sectoroverschrijdend samenwerken om kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische problemen ondersteuning te bieden.

5.3. Aantal kinderen/jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen

5.3.1. Globaal

Aan de gecontacteerde scholen en diensten werd gevraagd, indien ze kinderen of jongeren uit de doelgroep begeleiden, ook de precieze aantallen op te geven. Op die manier kwamen we tot volgende cijfertabel (tabel 3):

Tabel 3. Aantal kinderen/jongeren uit de doelgroep per setting

	Schoolgaand	Niet- schoolgaand	Totaal	%
Semi-internaten VAPH	191	229	420	22.33
Internaten VAPH	215	213	428	22.75
MPI GO - semi-internaten	25	0	25	1.33
MPI GO - internaten	46	0	46	2.45
(Externen) schoolgaand	962	---	962	51.14
(Externen niet-schoolgaand)	---	?	?	
Totaal	1439	442	1881	
%	76.50	23.50		100.00

We hebben ervoor gezorgd dat er geen kinderen/jongeren dubbel geteld werden. Dat is ook de reden waarom we de revalidatiecentra hier niet vermelden: we kunnen van de daar genoemde aantallen niet nagaan of ze eventueel reeds in andere settings meegeteld zijn.

Dat neemt niet weg dat deze cijfers zeker onder voorbehoud moeten bekeken worden: niet alle settings die de doelgroep begeleiden, bezorgden ons ook de exacte aantallen van de betreffende kinderen en jongeren. Ook weten we niet zeker of de vermelde 'externen schoolgaand' inderdaad allemaal extern zijn, gezien we niet voor elke school waaraan een (semi-)internaat verbonden is, ook van dat (semi-)internaat de nodige cijfers kregen.

Niettemin gaan we ervan uit dat dit cijferplaatje richtinggevend is. Zo kunnen we alleszins stellen dat we hier te maken hebben met een omvangrijke groep van kinderen en jongeren. Het valt ook meteen op dat het merendeel schoolgaand is (76.50%) en bovendien ook nog eens vaak extern (51.14%). Dat valt waarschijnlijk te verklaren door de vrij ruime omschrijving van onze doelgroep en dat zou vermoedelijk anders geweest zijn indien we ons strikt hadden beperkt tot de groep van kinderen/jongeren met ernstige meervoudige beperkingen (zie verder).

In de volgende paragraaf bekijken we de cijfers ook nog eens per setting.

5.3.2. Semi-internaten VAPH

Van de 35 semi-internaten die aangaven dat ze kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen begeleiden, gaven er 27 ook exacte cijfers.

Deze 27 semi-internaten begeleiden in totaal 420 cliënten uit de doelgroep, waarvan

- 45.48% (191/420) schoolgaanden
- 54.52% (229/420) niet-schoolgaanden

De range gaat daarbij van de begeleiding van min. 1 tot max. 36 schoolgaanden en min. 5 tot max. 25 niet-schoolgaanden.

5.3.3. Internaten VAPH

Van de 21 internaten die aangaven dat ze kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen begeleiden, gaven er 18 ook exacte cijfers.

Deze internaten begeleiden in totaal 428 cliënten uit de doelgroep, waarvan

- 50.23 % (215/428) schoolgaanden
- 49.77% (213/428) niet-schoolgaanden

De range gaat daarbij van de begeleiding van min. 1 tot max. 53 schoolgaanden en min. 1 tot max. 49 niet-schoolgaanden.

5.3.4. MPI's gemeenschapsonderwijs - semi-internaten

1 semi-internaat uit het gemeenschapsonderwijs gaf aan de doelgroep te begeleiden. Het gaat daarbij om 25 schoolgaande kinderen.

5.3.5. MPI's gemeenschapsonderwijs - internaten

De 2 internaten die aangaven dat ze kinderen en jongeren met een ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen opvangen, begeleiden in totaal 46 schoolgaande cliënten uit de doelgroep.

5.3.6. Scholen

Van de 83 scholen die aangaven dat ze kinderen en jongeren met ernstig/diep verstandelijke handicap en ernstige sensorische en/of motorische beperkingen begeleiden, gaven er 53 ook exacte cijfers.

Deze scholen begeleiden in totaal 962 leerlingen uit de doelgroep die geen gebruik maken van een (semi-)internaat.

De range gaat daarbij van de begeleiding van min. 1 tot max. 183 leerlingen uit de doelgroep.

Van de 962 leerlingen, zijn er 48.02% (462/962) in het BLO en 51.98% (500/962) in het BuSO geregistreerd.

Wanneer we de kinderen en jongeren die gebruik maken van een (semi-)internaat hier ook nog bijrekenen, spreken we van een totale groep van 1439 schoolgaanden.

6. OMSCHRIJVING DOELGROEP: BEDENKINGEN

Na afwerking van dit eerste deel van het onderzoek, merkten we dat de omschrijving van de doelgroep soms zeer ruim geïnterpreteerd werd. Bovendien wil men vanuit het beleid focussen op de beperkte groep van 'zeer laag' functionerende kinderen en jongeren. In het tweede deel van de bevraging zullen we ons daarom richten op de iets enger afgebakende groep van kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen, als volgt omschreven:

kinderen die op meerdere domeinen van hun functioneren zeer ernstige beperkingen ondervinden. Minimaal is er sprake van een combinatie van de volgende groepen van beperkingen:

- *ernstige cognitieve beperkingen; een IQ dat lager ligt dan 20/25 en/of een ontwikkelingsleeftijd beneden 2 jaar*
- *ernstige tekorten op vlak van het sensorisch en/of motorisch functioneren*
- *ernstige tekorten in sociaal aanpassingsgedrag met zeer grote ondersteuningsnoden op gebied van ADL als gevolg.*

7. BESLUIT

Bij latere rapportage zal ingegaan worden op de kenmerken die de begeleide kinderen hebben op gebied van hun functioneren, het aanbod dat vanuit de diverse settings wordt gerealiseerd voor deze doelgroep en de knelpunten die door deze settings ervaren worden bij het realiseren van dit aanbod. Tot slot zullen we meer kunnen zeggen over de suggesties die vanuit de praktijk gedaan worden om het onderwijs- en zorgaanbod voor deze doelgroep te verbeteren.

Op basis van deze tussentijdse resultaten kunnen we echter al besluiten dat we hier te maken hebben met een belangrijke en niet te verwaarlozen groep van kinderen en jongeren, die in diverse settings aanwezig zijn. Een beleid ten aanzien van deze doelgroep zal noodgedwongen een afstemming vereisen tussen de sectoren van onderwijs en welzijn. Dit zou bovendien een weerspiegeling én erkenning zijn van de samenwerking die men in de praktijk reeds probeert te realiseren tussen beide sectoren.